

**UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA O'QUVCHILARNI HARBIY-
VATANPARVARLIK RUXIDA TARBIYALASHDA MAKTAB, OILA VA
JAMOATCHILIK HAMKORLIGI**

Mirzayev Muhammadaziz Erkinjon o'g'li

Andijon shahar 41-umumiy

o'rta ta'lim maktabi direktori.

Annotatsiya: Ushbu tezisda umumta'lim maktablarida o'quvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda maktab, oila va jamoatchilik hamkorligining ahamiyatini o'rganadi. Tezisda ushbu jarayonda har bir ishtirokchining roli, ularning o'zaro hamkorligi va samaradorlikni oshirish yo'llari tahlil qilinadi. Adabiyotlar tahlili, metodlar, natijalar, muhokama va takliflar orqali mavzuning dolzarbligi va amaliy ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: harbiy-vatanparvarlik, umumta'lim maktablari, maktab, oila, jamoatchilik, hamkorlik, tarbiya.

KIRISH

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, milliy g'urur va mas'uliyat hissini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasida yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Ushbu jarayonda maktab, oila va jamoatchilikning hamkorligi muhim rol o'ynaydi, chunki har bir institut o'ziga xos ta'sir doirasiga ega. Tezisda ushbu hamkorlikning samaradorligini oshirish yo'llarini ko'rib chiqadi.

Umumta'lim maktablarida o'quvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda maktab, oila va jamoatchilikning hamkorligi o'quvchilarda Vataniga sadoqat, milliy g'urur va mas'uliyat hissini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Bu jarayon tizimli yondashuvni talab qiladi va har bir ishtirokchining o'ziga xos roli mavjud. Quyida ushbu hamkorlikning har bir jihatini batafsil yoritiladi.

Maktabning roli

Maktab o'quvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda asosiy platforma sifatida xizmat qiladi. Bu jarayon quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

O'quv dasturlari orqali tarbiya

- Fanlar integratsiyasi: Tarix, adabiyot, geografiya va ijtimoiy fanlar darslarida milliy qadriyatlar, Vatan himoyasi va tarixiy qahramonlar haqida ma'lumot beriladi. Masalan, Alpomish, Jaloliddin Manguberdi, Amir Temur kabi shaxslarning hayoti va faoliyati o'rganiladi.

- Harbiy tayyorgarlik darslari: O'zbekiston Respublikasida 9-11-sinflarda "Vatanparvarlik tarbiyasi va harbiy tayyorgarlik" darslari o'tkaziladi. Bu darslarda o'quvchilar harbiy xizmat asoslari, jismoniy tayyorgarlik va birinchi tibbiy yordam ko'nikmalari bilan tanishadi.

- Axloqiy tarbiya: Darslarda vatanparvarlik, sadoqat, jasorat kabi qadriyatlar targ'ib qilinadi.

Tadbirlar va amaliy mashg'ulotlar

- Harbiy-vatanparvarlik o'yinlari: "Zakovat", "Yosh gvardiyachilar" kabi musobaqalar tashkil etiladi. Ushbu o'yinlarda o'quvchilar jamoaviy ish, jismoniy chidamlilik va harbiy ko'nikmalarni o'rganadi.

- Faxriylar bilan uchrashuvlar: Ikkinchi Jahon urushi faxriylari, Afg'on urushi ishtirokchilari yoki hozirgi zamon harbiy xizmatchilari bilan suhbatlar o'quvchilarda vatanparvarlik hissini uyg'otadi.

- Sayohatlar: Harbiy muzeylar, "Xotira maydoni", "Jaloliddin Manguberdi" yodgorlik majmualariga tashriflar tashkil etiladi. Bu o'quvchilarga o'zbek xalqining o'tmishdagi jasoratini ko'rsatadi.

- Bayram tadbirlari: Mustaqillik kuni, Vatan himoyachilari kuni (14-yanvar) kabi sanalarda konsertlar, ko'rgazmalar va sport musobaqalari o'tkaziladi.

To'garaklar va klublar

- "Yosh harbiylar" to'garagi: O'quvchilarga harbiy intizom, qurol bilan ishlash asoslari va jismoniy mashqlar o'rgatiladi.

- "Vatanparvar" klubi: Vatanparvarlik ruhini targ'ib qiluvchi adabiy

kechalar, she'riy musobaqalar va ma'ruzalar tashkil etiladi.

- Sport seksiyalari: Kurash, boks, yengil atletika kabi sport turlari orqali o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligi oshiriladi.

O'qituvchilarning mas'uliyati

- O'qituvchilar o'quvchilarga nafaqat bilim beradi, balki o'z xatti-harakatlari bilan vatanparvarlik namunasi bo'ladi.

- Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha maxsus malaka oshirish kurslaridan o'tadi.

Oilaning roli

Oila o'quvchining shaxsiyatini shakllantirishda asosiy muhit hisoblanadi. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasida oilaning ishtiroki quyidagi yo'llar bilan amalga oshiriladi:

Axloqiy tarbiya

- Hikoyalar va suhbatlar: Ota-onalar farzandlariga milliy qahramonlar, o'zbek xalqining jasoratli o'tmishi haqida hikoya qilib beradi. Masalan, Navoiy, Babur yoki zamonaviy Vatan himoyachilari haqidagi suhbatlar o'quvchilarda g'urur tuyg'usini uyg'otadi.

- Oilaviy an'analar: Mustaqillik kuni yoki 9-may kabi bayramlarda oilaviy tadbirlar o'tkazish orqali vatanparvarlik ruhini mustahkamlash.

Ijobiy munosabat shakllantirish

- Ota-onalar harbiy xizmatni sharaflil va muhim vazifa sifatida ko'rsatadi. Bu, ayniqsa, yigitlarda muddatli harbiy xizmatga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirishda muhim.

- O'quvchilarning maktabdagi harbiy-vatanparvarlik tadbirlarida ishtirok etishini rag'batlantiradi.

Maktab bilan hamkorlik

- Ota-onalar maktab tadbirlarida faol ishtirok etadi, masalan, "Oila va maktab" kunlari, sport musobaqalari yoki vatanparvarlik kechalarida.

- Maktab rahbariyati bilan muntazam aloqada bo'lib, farzandlarining tarbiyasidagi muammolarni muhokama qiladi.

Namuna bo'lish

- Ota-onalarning o'zlari Vataniga sadoqat, mehnatkashlik va halollik kabi fazilatlarni namoyon qilishi o'quvchilarga ta'sir qiladi.

- Oilada vatanparvarlikka oid filmlar ko'rish, kitoblar o'qish kabi faoliyatlar tashkil etiladi.

Jamoatchilikning roli

Jamoatchilik, xususan, mahalla, nodavlat tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari va mahalliy hokimiyat organlari vatanparvarlik tarbiyasida muhim o'rin tutadi.

Mahalla va jamoat tashkilotlari

- Tadbirlar tashkil etish: Mahallalarda "Vatan omonati", "Yosh vatanparvar" kabi aksiyalar va musobaqalar o'tkaziladi. Bu tadbirlarda o'quvchilar jismoniy va axloqiy tayyorgarlik ko'nikmalarini oshiradi.

- Faxriylar kengashi: Mahalladagi faxriylar yoshlarga o'z tajribalarini ulashadi, vatanparvarlik haqida suhbatlar o'tkazadi.

- Yoshlar tashkilotlari: "Yoshlar ittifoqi" kabi tashkilotlar harbiy-vatanparvarlik ruhidagi seminarlar, lagerlar va sport musobaqalarini tashkil qiladi.

Ommaviy axborot vositalari

- Televideniye va ijtimoiy tarmoqlarda vatanparvarlikni targ'ib qiluvchi filmlar, ko'rsatuvlar va roliklar namoyish etiladi. Masalan, "Vatan himoyachilari" seriali yoki harbiy xizmatchilar haqidagi hujjatli filmlar.

- Internetda vatanparvarlikka bag'ishlangan sahifalar va guruhlar yoshlarni jalb qiladi.

Maktab, oila va jamoatchilik hamkorligining mexanizmlari

Ushbu uch tomonning samarali hamkorligi quyidagi mexanizmlar orqali amalga oshiriladi:

Uch tomonlama uchrashuvlar

- Maktabda ota-onalar, o'qituvchilar va jamoatchilik vakillari ishtirokida muntazam yig'ilishlar o'tkaziladi. Bu yig'ilishlarda vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha rejalar muhokama qilinadi.

- Masalan, har chorakda “Vatanparvarlik tarbiyasi kuni” tashkil etilib, unda har bir tomon o‘z takliflarini bildiradi.

Birgalikda loyihalar

- Festivallar va musobaqalar: “Yosh vatanparvar” festivali yoki “Harbiy sport o‘yinlari” kabi tadbirlar tashkil etiladi. Bu loyihalarda o‘quvchilar, ota-onalar va mahalla vakillari birgalikda ishtirok etadi.

- Muzei va yodgorliklar: Mahalliy harbiy muzeylar tashkil etish yoki mavjud yodgorliklarni obodonlashtirish loyihalari.

Axborot almashinuvi

- Ota-onalarga vatanparvarlik tarbiyasi bo‘yicha treninglar va seminarlar tashkil etiladi. Masalan, “Oila va maktab: vatanparvarlik tarbiyasida hamkorlik” mavzusida seminarlar.

- Maktab va mahalla o‘rtasida axborot platformalari (Telegram guruhlari, veb-saytlar) tashkil etiladi.

Hamkorlikning natijalari va muammolari

Natijalar

- O‘quvchilarda Vataniga sadoqat, milliy g‘urur va mas’uliyat hissini shakllanishi.

- Harbiy xizmatga ijobiy munosabatning oshishi va yoshlarning jismoniy-axloqiy tayyorgarligining yaxshilanishi.

- Maktab, oila va jamoatchilik o‘rtasida mustahkam aloqalarning shakllanishi.

Muammolar va yechimlar

- Muammo: Ota-onalarning ba’zilari vatanparvarlik tarbiyasiga yetarlicha e’tibor bermaydi.

- Yechim: Ota-onalarni jalb qilish uchun qiziqarli tadbirlar (oilaviy musobaqalar, sayohatlar) tashkil etish.

- Muammo: Maktablarda malakali kadrlar yetishmasligi.

- Yechim: O‘qituvchilar uchun maxsus malaka oshirish kurslarini ko‘paytirish.

- Muammo: Jamoatchilikning faolligi past bo'lishi.
- Yechim: Mahalla va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikni mustahkamlash, moliyaviy rag'batlantirish.

XULOSA

Maktab, oila va jamoatchilikning harbiy-vatanparvarlik tarbiyasidagi hamkorligi o'quvchilarda Vataniga muhabbat, sadoqat va mas'uliyat tuyg'ularini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Maktab o'quv dasturlari va tadbirlari orqali asosiy platforma bo'lsa, oila axloqiy tarbiya va ijobiy munosabat shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Jamoatchilik esa bu jarayonni kengaytirib, yoshlarni jamiyatning faol a'zosiga aylantiradi. Ushbu uch tomonning birgalikdagi harakatlari tizimli va doimiy bo'lganda, vatanparvar yoshlar avlodini tarbiyalashda yuqori natijalarga erishish mumkin.

ADABIYOTLAR.

1. Mirziyoyev Sh.M. Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish - xalqimiz ma'naviy olamini yuksaltirishning muhim poydevoridir. Prezident Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi ma'ruzasi. "Xalq so'zi" gazetasi, 2017 yil, 4 avgust, 153-son.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz T.: O'zbekiston, 2017. 242b.
3. Kamolova, A., & Ergasheva, G. S. Q. (2022). Yosh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. Science and Education, 3(12), 590-592.
4. Nishonova M.Ya., & Kamolova A.O. (2021). O'SMIRLARGA HUQUQIY BILIM BERISHDA KEYS STADI TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH. Экономика и социум, (8 (87)), 42-45.
5. Nishonova, M. Y., & Kamolova, A. O. (2021). USING CASE STADE TECHNOLOGY IN LEGAL EDUCATION FOR TEENAGERS. Экономика и социум, (8), 42-45.

6. Atadjanova Sh. Oilada o'spirin-yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari: ped.fan.nomz. dis-yasi. - T.: TDPU, 2001. -136 b.
7. Hasanboev J., Hasanboeva O., Turopova M. Ma'naviy-axloqiy tarbiya asoslari. – T.: Adabiyot va san'at nashriyoti, 2002. -112 b.
8. Ibragimova G.X. Kasb ta'limi tizimida talaba-yoshlar ma'naviyatini milliy istiqlol g'oyasi asosida shakllantirish. - T.: Fan, 2005. -159 b.